

Dosarul nr. 2ra-45/20

Prima instanță: Judecătoria Edineț sediul central (jud. C. Prisacari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. A. Corcenco, D. Corolevschi, D. Stănilă)

DECIZIE

5 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „WeTrade”, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „WeTrade” împotriva Larisei Plîngău cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 23 mai 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „WeTrade”, casată integral hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătoriei Edineț sediul central și emisă o nouă hotărâre

constată:

La 19 decembrie 2017, SRL „WeTrade” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Larisei Plîngău cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 18 martie 2014, între SRL „WeTrade” și GȚ „Plîngău Valentin” a fost semnat contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-MM, în baza căruia SRL „WeTrade” a livrat marfă către GȚ „Plîngău Valentin”.

Potrivit anexelor la contractul de vânzare-cumpărare nr. 9-MM din 9 septembrie 2013 și 15-MM din 18 martie 2014, a facturilor fiscale seria și nr. BV7859242 din 25 septembrie 2013, BV7859593 din 7 noiembrie 2013, DV3354200 din 2 aprilie 2014, DV3354261 din 8 aprilie 2014, DV3354407 din 15 aprilie 2014, DV3354481 din 23 aprilie 2014, DV3354891 din 21 mai 2014, DV5188016 din 29 mai 2014, DV5188906 din 1 octombrie 2014, debitorul a

comandat semințe și produse de uz fitosanitar în valoare de 10 510,80 de euro, 4 832,41 de dolari SUA și 110 189,34 de lei.

A menționat că prețul mărfii livrate a fost stabilit în lei și în valută străină și este indicat în anexele la contract, iar în facturile fiscale această sumă este calculată în mod prealabil în lei la cursul BNM, însă debitorul, potrivit pct. 4.2. din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-MM din 18 martie 2014, urmează să-și execute obligația de plată în lei la cursul BNM la data achitării.

A remarcat că recepționarea mărfii de către cumpărător este confirmată prin facturile fiscale nr. și seria BV7859242 din 25 septembrie 2013, BV7859593 din 7 noiembrie 2013, DV3354200 din 2 aprilie 2014, DV3354261 din 8 aprilie 2014, DV3354407 din 15 aprilie 2014, DV3354481 din 23 aprilie 2014, DV3354891 din 21 mai 2014, DV5188016 din 29 mai 2014, DV5188906 din 1 octombrie 2014.

A precizat că în vederea garantării obligațiilor prevăzute de contractele de vânzare-cumpărare nr. 9-MM din 9 septembrie 2013 și nr. 15-MM din 18 martie 2014, Larisa Plîngău a garantat prin fidejusiune personală achitarea datoriei în mărime de 8 600,80 de euro, 4 832,41 de dolari SUA și 79 179,13 de lei, inclusiv achitarea penalităților și dobânzilor de întârziere ce rezultă din aceste contracte.

Astfel, contractul de fidejusiune personală nr. WT/PL-F a fost semnat la 5 ianuarie 2015.

A obiectat că drepturile SRL „WeTrade” recunoscute de lege și contract au fost vătămăte, deoarece debitorul sau fidejutorul nu au achitat integral și în termenii prevăzuți valoarea mărfii recepționate încălcând astfel prevederile contractuale și legale.

Datoria restantă pentru marfa livrată conform contractele de vânzare-cumpărare nr. 9-MM din 9 septembrie 2013 și nr. 15-MM din 18 martie 2014 constituie suma în mărime de 8 600,80 de euro, 4 832,41 de dolari SUA și 79 179,13 de lei, fapt confirmat și prin actul de verificare bilateral din 18 noiembrie 2014.

A relatat că pretenția nr. 03/15 din 27 februarie 2015 prin care fidejutorul a fost informat despre faptul că debitorul nu a achitat datoria, a fost expediată la 2 martie 2015, fiind recepționată de către Larisa Plîngău la 5 martie 2015, însă până în prezent datoria nu a fost achitată.

Potrivit pct. 2.2. din contractul de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015, fidejutorul răspunde pentru obligațiile prevăzute în contractul de vânzare-cumpărare nr. 9-MM din 9 septembrie 2013 și contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-MM din 18 martie 2014, inclusiv și pentru achitarea penalităților și pierderilor suportate.

Astfel, în conformitate cu art. 619 Cod civil au fost calculate dobânzi de întârziere pentru neachitarea în termen a datoriei, care la 16 noiembrie 2017 constituie suma de 5 035,83 de euro, 2 829,67 de dolari SUA și 46 364,26 de lei.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 8, 14, 512, 513, 514, 531, 533, 556, 572, 575, 583, 617, 619, 1146, 1153 Cod civil, art. 4, 5, 7, 12, 28, 87, 344, 345, 346, 347 CPC.

A solicitat încasarea din contul Larisei Plîngău în beneficiul SRL „WeTrade” a datoriei în mărime de 8 600,80 de euro, 4 832,41 de dolari SUA și 79 179,13 de

lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 5 035,83 de euro, 2 829,67 de dolari SUA și 46 364,26 de lei, precum și a taxei de stat în mărime de 8 156,15 de lei.

Prin hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătorei Edineț sediul central, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Au fost încasate de la SRL „WeTrade” în beneficiul Larisei Plîngău cheltuielile de judecată suportate în mărime de 3 150 de lei.

Prin decizia din 23 mai 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de SRL „WeTrade”, casată integral hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătorei Edineț sediul central și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost constatată nulitatea contractului de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015 încheiat între SRL „WeTrade” și Larisa Plîngău.

A fost respinsă acțiunea înaintată de SRL „WeTrade”.

Au fost încasate de la SRL „WeTrade” în beneficiul Larisei Plîngău cheltuielile de judecată suportate în mărime de 3 150 de lei.

La 30 septembrie 2019, SRL „WeTrade”, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă a declarat recurs împotriva deciziei din 23 mai 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii și dispunerea compensării din contul intimitei a taxelor de stat achitate pentru examinarea cererii în ordine de apel și recurs.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală și pasibilă casării integrale, deoarece aprecierea probelor de către instanța de apel a fost una arbitrară, ceea ce a dus în consecință la încălcarea dreptului de creanță a SRL „WeTrade”, iar drept urmare a aprecierii arbitrare a probelor, instanța de apel a aplicat o lege care nu urma a fi aplicată.

Cu referire la prevederile art. 37 alin. (4) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, a menționat că concluzia instanței cu referire la faptul că nu există alte probe care să constate voința intimitei este făcută în mare parte doar în temeiul raportului de expertiză, care este întocmit de către expert sub rezerva unei probabilități, lucru pe care recurenta îl consideră a fi ilegal.

Recurenta a subliniat că instanța a aplicat prevederile art. 199, 201, 217 și 220 Cod civil (în vigoare până la modificările operate la 1 martie 2019).

Totodată instanța nu a luat în calcul și alte circumstanțe stabilite la etapa dezbaterilor judiciare și anume:

- intimata este soția administratorului GȚ „Plîngău Valentin” - entitate care a procurat bunuri, prețul cărora nu a fost achitat;
- Gospodăria Țărănească este o formă de organizare a activității de întreprinzător în sectorul agrar care nemijlocit este legat de aportul membrilor familiei la formarea capitalului și la activitatea nemijlocită a companiei. La materialele cauzei a fost prezentată copia buletinului intimitei, care a fost prezentată de către aceasta la momentul semnării contractului, copie care nu putea fi obținută altfel decât în mod benevol și doar în contextul semnării unui act juridic cu această persoană;

- la prima ședință de pregătire Larisa Plîngău a prezentat instanței hotărârea Curții de Apel Bălți, prin care s-a dispus lichidarea GȚ „Plîngău Valentin”, fapt ce demonstrează că intimata a fost implicată în activitatea Gospodăriei Țărănești, a cunoscut despre datoria față de SRL „WeTrade” pentru care a și garantat personal prin semnarea contractului de fidejusiune;
- de unde SRL „WeTrade” a dispus de proba - copia buletinului de identitate a intimatei, dacă aceasta nu a fost obținută la momentul semnării contractului de fidejusiune.

La 25 octombrie 2019, prin intermediul Oficiului Poștal, Larisa Plîngău, reprezentată de avocatul Gabriela Moldovan a depus referință la recursul declarat de SRL „WeTrade”, solicitând respingerea recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 18 iulie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 232 vol. I), fiind recepționată de către reprezentantul SRL „WeTrade”, avocatul Andrei Mandraburcă la 31 iulie 2019, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 235, 236 vol. I).

Astfel, se constată că recurenta SRL „WeTrade”, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 30 septembrie 2019 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, SRL „WeTrade” înaintând acțiunea în judecată împotriva Larisei Plîngău, a solicitat încasarea din contul Larisei Plîngău în beneficiul SRL „WeTrade” a datoriei în mărime de 8 600,80 de euro, 4 832,41 de dolari SUA și 79 179,13 de lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 5 035,83 de euro, 2 829,67 de dolari SUA și 46 364,26 de lei, precum și a taxei de stat în mărime de 8 156,15 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o ca fiind neîntemeiată și a încasat de la SRL „WeTrade” în beneficiul Larisei Plîngău cheltuielile de judecată suportate în mărime de 3 150 de lei.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că potrivit concluziilor din raportul de expertiză din 30 octombrie 2018 nr. 1658-1659 întocmit de CNEJ de pe lângă Ministerul Justiției al RM, Larisa Plîngău nu a semnat în calitate de fidejutor contractul de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015.

A considerat prima instanță că contractul de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015 încheiat între SRL „WeTrade”, în calitate de creditor și Larisa Plîngău, în calitate de fidejutor nu întrunește condițiile de valabilitate a unui veritabil act juridic, lipsind în acest sens unul din elementele esențiale și definatorii ale actului juridic – consimțământul, care potrivit legii urma a fi oferit și exteriorizat (prin semnătură) nemijlocit de persoana asupra căreia se răsfrâng efectele juridice ale actului juridic încheiat.

Judecând apelul declarat de către SRL „WeTrade”, instanța de apel a admis apelul, a casat integral hotărârea din 28 decembrie 2018 a Judecătorei Edineț sediul central și a emis o nouă hotărâre, prin care a constatat nulitatea contractului de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015 încheiat între SRL „WeTrade” și Larisa Plîngău și a respins acțiunea înaintată de SRL „WeTrade”. Au fost încasate de la SRL „WeTrade” în beneficiul Larisei Plîngău cheltuielile de judecată suportate în mărime de 3 150 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a considerat concluziile primei instanțe expuse în motivarea hotărârii cu referire la nulitatea absolută a actului juridic ca fiind juste, prima instanță însă constatând acest lucru nu l-a expus și în soluția adoptată, instanța fiind în drept să invoce din oficiu nulitatea absolută a actului juridic.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că, contrar prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (5) CPC, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator, precum și normele de drept ce reglementează acest aspect.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunilor în cauză, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În speță, analizând conținutul deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în raport cu prevederile legale menționate, instanța de recurs conchide că, instanțele de judecată ierarhic inferioare ajungând la concluzia nulității absolute a contractului de fidejusiune din 5 ianuarie 2015 încheiat între SRL „We Trade” și Larisa Plîngău, au reținut ca probă doar raportul de expertiză judiciară nr. 1658-1659 din 30 octombrie 2018, efectuat de către Centrul Național de Expertize Judiciare, fără a supune verificării și examinării argumentul adus de către SRL „We Trade” cu privire la admisibilitatea ca probă a raportului de expertiză judiciară nr. 1658-1659 din 30 octombrie 2018, efectuat de către Centrul Național de Expertize Judiciare, în sensul că raportul de expertiză a fost întocmit cu încălcări grave și sub rezerva unei probabilități, contrar prevederilor Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Așadar, instanțele de judecată ierarhic inferioare într-un mod neînțeles au reținut ca temei de anulare a contractului de fidejusiune faptul că prin raportul de expertiză s-a constatat *probabilitatea* că semnătura din contract nu i-ar aparține Larisei Plîngău, respectiv, incertitudinea legată de apartenența semnăturii Larisei Plîngău ca fidejutor, ce ar indica că actul juridic-contractul de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015 este lovit de nulitate absolută, în condițiile în care acesta contravine normelor imperative care vizează condițiile de valabilitate a actului juridic - lipsa consimțământului.

Or, o astfel de abordare a instanțelor de judecată ierarhic inferioare contravine atât prevederilor art. 158 alin. (6) CPC, care direct stipulează că raportul de expertiză nu este obligatoriu pentru instanța judecătorească și se apreciază conform art. 130 CPC în coroborare cu alte probe, cât și prevederilor art. 37 alin. (4) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar nr. 68 din 14 aprilie 2016, care stipulează expres că în partea finală a raportului de expertiză sunt expuse concluziile expertului, care cuprind răspunsurile la întrebările formulate de către ordonatorul expertizei. Răspunsurile la întrebări se formulează exact, fără a permite interpretări echivoce.

În speță, concluzia expertului din raportul de expertiză judiciară nr. 1658-1659 din 30 octombrie 2018, nu este una exactă dar bazată pe ipoteza probabilității semnăturii Larisei Plîngău aplicată pe contractul de fidejusiune nr. WT/PL-F din 5 ianuarie 2015, cu mențiunea că expertul a fost în imposibilitate de a formula o concluzie certă în acest sens, din lipsa mai multor semne de deosebire din motivul unui volum mic de material grafic al semnăturilor în litigiu.

În acest context, este vădit că decizia instanței de apel are un caracter contradictoriu față de circumstanțele cauzei, fiind cert că instanța de apel a dat o rezolvare unilaterală și superficială cauzei.

De altfel, soluția instanței de apel în sensul adoptat este cu atât mai inexplicabilă, cu cât în conținutul deciziei contestate, instanța de apel a instituit o

practică arbitrară în ce privește administrarea probelor și anume reținând în calitate de probă raportul de expertiză judiciară nr.1658-1659 din 30 octombrie 2018, instanța de apel, atribuindu-și arbitrar atribuțiile de expert, prin „confruntare comparativă vizuală” a originalului semnăturii din contractul de fidejusiune alături de raportului de expertiză cu mostrele de semnături ale intimitei colectate de instanță în vederea expertizei, precum și cu semnătura intimitei din mandatul eliberat avocatului Gabriela Moldovan, stabilind că semnătura din contractul de fidejusiune care se pretinde că aparține Larisei Plîngău, este diferită de cea a mostrelor colectate și de semnătura din mandatul de avocat, în situația în care, în respectiva speță sunt necesare cunoștințe speciale în domeniul grafoscopic și tehnic.

În consecință, cele descrise denotă că decizia instanței de apel este lipsită de certitudine și nu are putere de convingere, pe când o hotărârea judecătorească trebuie să aibă o poziție fermă, să asigure încrederea justițiabililor în aceste acte de dispoziție și să acorde posibilitatea instanțelor superioare să-și exercite controlul judecătoresc.

În respectivul sens, se accentuează că prin neexpunerea de către instanță asupra tuturor argumentelor și probelor invocate, se constată nerespectarea la caz a standardelor unui proces echitabil garantate de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor obiecțiilor invocate de către subiecți.

Prin urmare, din perspectiva celor expuse, este de observat că decizia instanței de apel nu se circumscrie exigențelor art. 239 -241 CPC, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, inclusiv asupra existenței abaterilor de la legalitate.

De aceea, motivarea hotărârii trebuie să fie clară, concisă și concretă în concordanță cu probele și actele de la dosar, ea constituind astfel o garanție pentru părțile din proces în fața eventualului arbitrar judiciar și, de altfel, singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar.

Pe de altă parte, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează practic cu soluționarea procesului fără a intra în fondul acțiunii, de natură să justifice casarea cu trimitere spre rejudecare.

Față de cele de preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „WeTrade”, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă.

Se casează decizia din 23 mai 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „WeTrade” împotriva Larisei Plîngău cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Nicolae Craiu